

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

แต่เดิมผู้ศึกษาทางด้านภาษามักสนใจศึกษาเสียง คำ ประโยค หรือความหมาย แต่แท้จริงแล้วการใช้ภาษาของคนทั่วไปได้พูดกันเป็นคำ หรือเป็นประโยคเท่านั้น แต่จะพูดเป็นข้อความต่อเนื่องกันไป ดังนั้นในระยะต่อมาจึงมีผู้ให้ความสำคัญกับการศึกษาภาษาในระดับที่สูงกว่าประโยค หรือที่เรียกว่า ปริจเฉท (Discourse) มากขึ้น Somsonge Burusphat (1991 : 2) อ้างถึงคำกล่าวของ Longacre (1978) เกี่ยวกับงานวิจัยทางด้านปริจเฉทไว้ว่า

“Few studies have been done above the sentence level. Most studies of Thai have been centered around units no longer than the sentence. While the uppermost level of most studies is the sentence, the trend of linguistics analysis has moved above the level of the sentence. The reasoning for this is that limits linguistics analysis to sentences makes it impossible to explain certain aspects of grammar”

กล่าวคือ แทบจะไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาหน่วยภาษาในระดับที่สูงกว่าประโยค งานวิจัยที่ศึกษาภาษาไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับหน่วยที่ไม่สูงกว่าระดับประโยค ปัจจุบันแนวโน้มของการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ได้เปลี่ยนไปสู่ระดับที่เหนือกว่าประโยค เหตุผลก็คือการวิเคราะห์หน่วยในระดับประโยคมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถอธิบายลักษณะบางประการของภาษาได้

งานวิจัยที่ศึกษาปริจเฉทภาษาไทยมีจำนวนไม่มาก งานวิจัยเรื่อง The Structure of Thai Narrative ของ Somsonge Burusphat (1991) เป็นการศึกษาโครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าในภาษาไทย ส่วนงานวิจัยเรื่อง Discourse Considerations in the Hortatory Speech of Phra Phayom ของ Kirk Roger Person (1993) เป็นการศึกษาโครงสร้างปริจเฉทปาฐกถาของพระพยอม กัลยาโณ โดยใช้ข้อมูลจากเทปบันทึกการเทศนาสดของพระพยอม จำนวน ๕ เรื่อง งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างความในภาษาไทย : ข้อเขียนประเภทแสดงความคิดเห็นในสาขามนุษยศาสตร์ ของเพ็ญศรี วิงศ์วิถันท์ (๒๕๓๑) เป็นการศึกษาปริจเฉทแสดงความคิดเห็น และงานวิจัยเรื่องการศึกษากาการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร : กรณีศึกษาผู้สมัครพรรคพลังธรรม ของสุดาวง เกิดโมฬี (๒๕๓๗) เป็นการศึกษาโครงสร้างการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง โดยใช้ข้อมูลจากการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคพลังธรรม

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่ศึกษาปริจเฉทดังกล่าวเหล่านี้ เป็นการศึกษาปริจเฉทที่พูดหรือเขียนโดยคนคนเดียว (Monologue) ได้แก่ ปริจเฉทเรื่องเล่า (Narrative discourse) เช่น นิทาน

ปริจเฉทชักจูง (Persuasive discourse) เช่น ปาฐกถา การปราศรัยหาเสียง ปริจเฉทแสดงความคิดเห็น (Expository discourse) เช่น บทความทางวิชาการ เป็นต้น

นอกจากปริจเฉทประเภทต่างๆเหล่านี้แล้ว ผู้วิจัยพบว่า มีปริจเฉทซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นอย่างมากในปัจจุบัน คือ ปริจเฉททอล์คโชว์ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปริจเฉททอล์คโชว์ประเภทนี้ เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาไว้ และผู้วิจัยเห็นว่า มีลักษณะที่น่าสนใจ กล่าวคือ เป็นการพูดโดยคนคนเดียว โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องราวต่างๆต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลายาวนาน และเป็นวิธีการใหม่ในการพูดเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง

นักพูดทอล์คโชว์ที่เป็นที่รู้จักในปัจจุบันมีหลายคน แต่ละคนก็จะมีวิธีการพูดที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า มีนักพูดคนหนึ่งซึ่งมีวิธีการพูดทอล์คโชว์ที่น่าสนใจ และจัดการแสดงติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาจนถึง ๑๓ ปี คือ ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

หนังสือ Man of the Year บุคคลแห่งปี ครั้งที่ ๖ (๒๕๕๐ : ๕๐-๕๑) กล่าวถึงการพูดทอล์คโชว์ของทินวัฒน์ไว้ว่า

“เมื่อปี ๒๕๒๙ ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ ทำงานด้านฝึกอบรมการพูดมา ๑๕ ปีเต็ม เขาพบว่าเขายังมีศักยภาพบางอย่างที่ยังไม่ได้นำออกมาใช้ เขาจึงวางแผนที่จะแสดงปาฐกถา ประกอบแสง สี เสียง และเพลง ตั้งชื่อว่า Life Talk Show เขาเปิดการแสดงครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๙-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ และหลังจากนั้นก็ มีแผนๆเรียกร้องให้เปิดการแสดงทุกปี จนถึงวันนี้เขาแสดงไปแล้ว ๔ ครั้ง”

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า ปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์มีโครงสร้างอย่างไร มีการเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกันอย่างไร รวมทั้งมีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อความขบขันในองค์ประกอบปริจเฉทอย่างไร

๑.๒ ทบทวนวรรณกรรม

ดังได้กล่าวข้างต้นแล้วว่า ปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาปริจเฉทหลายประเภทในภาษาไทย โดยอาศัยกรอบทฤษฎีต่างๆอยู่บ้างแล้ว ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงงานวิจัยเหล่านี้ โดยแบ่งตามประเภทของปริจเฉท

๑) ปริจเฉทเรื่องเล่า

ในงานวิจัยเรื่อง The Structure of Thai Narrative Somsong Burusphat (1991) ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของเรื่องเล่าในภาษาไทย โดยใช้ข้อมูลจากนิทานไทยทั้งนิทานอีสปที่เขียนเป็นภาษาไทย นิทานพื้นบ้านสำหรับเด็กๆ เรื่องอ่านในโรงเรียนสำหรับเด็กประถมศึกษา เรื่องเล่าภาษาไทยที่เล่าโดยเจ้าของภาษา และจากเรื่องสั้น Burusphat พบว่า โครงสร้างของปริจเฉทเรื่องเล่าประกอบด้วย การนำเรื่อง (Exposition) เหตุการณ์ยั่ว (Inciting Incident) การเพิ่มความขัดแย้ง (Developing Conflict) จุดตึงเครียด (Climax) การคลี่คลายปัญหา

(Denouement) เหตุการณ์ต่อเนื่อง (Final Suspense) และการสรุป (Conclusion) ในขณะที่โครงสร้างปริจเฉทเรื่องเล่าประกอบด้วย ชื่อเรื่อง (Title) การเกริ่นเรื่อง (Aperture) ฉาก (Stage) หน้าก่อนเด่น (Pre-peak) ตอนเด่น (Peak) หลังตอนเด่น (Post-peak) ตอนจบ (Closure) และการปิดเรื่อง (Finis)

๒) ปริจเฉทชักจูง

ในงานวิจัยเรื่อง Discourse Considerations in the Hortatory Speech of Phra Phayom Kirk Roger Person (1993) ศึกษาโครงสร้างปริจเฉทคำสั่งสอนของพระพยอม กัลยาโณ โดยใช้ข้อมูลจากเทปบันทึกการเทศนาของพระพยอม ๕ เรื่อง ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า โครงสร้างปริจเฉทคำสั่งสอนประกอบด้วย คำทักทาย ฉาก เนื้อเรื่อง บทสรุป และคำสั่งท้าย องค์ประกอบส่วนบทนำและบทสรุปมีลักษณะที่เป็นรูปแบบตายตัว ส่วนองค์ประกอบเนื้อเรื่อง ผู้วิจัยพบว่า การเทศน์ของพระพยอมไม่ได้เรียบเรียงอย่างเป็นระบบระเบียบ แต่มีลักษณะเป็นกระแสของความคิด มีการนำเรื่องต่าง ๆ มาพูดต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ โดยมีคำว่า “อ้าว” ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายบ่งชี้แก่นสำคัญของเรื่อง ช่วยให้การนำเสนอประเด็นต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า พระพยอมใช้การเล่าเรื่องตลกแฝงคติสอนใจบ่อยครั้งเพื่อทำให้ผู้ฟังเกิดความขบขัน และใช้เทคนิคการนำผู้ฟังเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ

ในงานวิจัยเรื่อง การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร : กรณีศึกษาผู้สมัครพรรคพลังธรรม สุดาตวง เกิดโมฬี (๒๕๓๗) วิเคราะห์โครงสร้างของการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารต่าง ๆ ในการปราศรัยหาเสียง และวัจนลีลาของภาษาในการปราศรัยหาเสียง สุดาตวงพบว่า สถานการณ์สื่อสารการปราศรัยหาเสียงประกอบด้วย เหตุการณ์สื่อสารทั้งหมด ๑๗ เหตุการณ์ และเหตุการณ์สื่อสารทั้งหมดแบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ การกล่าวเปิดการปราศรัย การแนะนำผู้ปราศรัย การปราศรัย และการสรุปคำปราศรัย ในแต่ละเหตุการณ์สื่อสารประกอบด้วยองค์ประกอบ ๑๐ ส่วน คือ ชนิดของเหตุการณ์ หัวเรื่อง วัตถุประสงค์ เวลาและสถานที่ ผู้ร่วมเหตุการณ์ รูปแบบการสื่อสาร เนื้อหาการสื่อสาร การลำดับวัจนกรรม กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานการตีความ องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ยกเว้นองค์ประกอบเวลาและสถานที่ และผู้ร่วมเหตุการณ์เท่านั้นที่มีรายละเอียดเหมือนกัน ในเรื่องวัจนลีลาของการปราศรัยหาเสียง ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดใช้กลวิธีการซ้ำคำมากที่สุด และการใช้สัมผัสคล้องจองรองลงมา เพื่อสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง และเพื่อโน้มน้าวชักจูงผู้ฟัง

๓) ปริจเฉทแสดงความคิดเห็น

ในงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างความในภาษาไทย : ข้อเขียนประเภทแสดงความคิดเห็นในสาขามนุษยศาสตร์ เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ (๒๕๓๑) ศึกษาลักษณะต่างๆของปริจเฉทภาษาไทย และเสนอสมมุติฐานที่จะนำไปสู่ไวยากรณ์ปริจเฉทที่อธิบายปริจเฉทภาษาไทยได้ ผู้วิจัยนำทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่มาใช้ในการวิเคราะห์ปริจเฉทแสดงความคิดเห็นในภาษาไทย ข้อมูลที่ใช้นำมาจากบทความในสาขามนุษยศาสตร์จำนวน ๒๖ บทความ เพียรศิริพบว่า ลักษณะวากยสัมพันธ์ที่พบในปริจเฉทแสดงความคิดเห็นมี ๓ ลักษณะ คือ รูปประโยค ประเภทของประโยค และหน่วยเชื่อมโยง ลักษณะดังกล่าวทำให้อธิบายโครงสร้างความในปริจเฉทแสดงความคิดเห็นได้ว่ามี ๓ ระบบ คือ ระบบโครงสร้างความในปริจเฉทใช้อธิบายรูปประโยคในปริจเฉทได้ว่ารูปประโยคที่แตกต่างกันเป็นผลจากการที่ภาษามีกลไกของการเรียบเรียงเนื้อหาออกเป็นหน่วยข้อความที่มีระดับความสำคัญ ๓ ระดับ ได้แก่ อนุพากษ์อิสระ อนุพากษ์ไม่อิสระ และวลีลดรูป ส่วนระบบโครงสร้างความในอนุพากษ์ใช้อธิบายรูปวากยสัมพันธ์ของอนุพากษ์ที่ปรากฏในปริจเฉท ประกอบด้วยระบบย่อย ๓ ระบบ ได้แก่ ระบบมุมมอง ระบบทัศนะ และระบบเน้น และระบบเอกภาพใช้อธิบายเรื่องความต่อเนื่องของประโยคที่รวมกันเป็นปริจเฉท ประกอบด้วยกลไกในการสร้างเอกภาพ ๓ อย่าง ได้แก่ การเชื่อมด้วยคำศัพท์ การอ้างถึง และการเชื่อมโยงทั้งในระดับจุลภาค และระดับมหภาค

๑.๓ วัตถุประสงค์

๑. ศึกษาโครงสร้างปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์
๒. ศึกษาแกนปริจเฉทในปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์
๓. ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความขบขันในองค์ประกอบปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

๑.๔ สมมุติฐาน

๑. โครงสร้างปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์มีองค์ประกอบหลายส่วน และองค์ประกอบเหล่านั้นมีการเรียงลำดับเป็นรูปแบบที่ตายตัว
๒. กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความขบขันมีในองค์ประกอบปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

๑.๕ ขอบเขตการวิจัย

๑. ข้อมูลในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่ได้จากแถบวีดิทัศน์บันทึกการแสดงสดการพูดทอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ จำนวน ๖ ครั้ง ซึ่งเป็นจำนวน ๒ ใน ๓ ของการแสดงทั้งหมด ๙ ครั้ง มีระยะเวลาในการแสดงแต่ละครั้งประมาณ ๒-๓ ชั่วโมง

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

- ๑.๑ เลือกข้อมูลการแสดงครั้งแรก และครั้งสุดท้าย
- ๑.๒ เลือกข้อมูลครั้งที่เป็นจำนวนคี่ คือ ครั้งที่ ๓ ครั้งที่ ๕ และครั้งที่ ๗ เพื่อให้ได้ช่วงระยะเวลาในการแสดงที่มีระยะห่างที่เท่ากัน และได้เห็นพัฒนาการการแสดงของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์โดยลำดับ
- ๑.๓ เลือกข้อมูลการแสดงครั้งที่ ๘ ในปี ๒๕๕๐ เพิ่มอีก ๑ ครั้ง สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกข้อมูลครั้งนี้ เนื่องจากเป็นครั้งที่ทินวัฒน์เริ่มจัดแสดงอีกครั้ง หลังจากหยุดการแสดงไป ๓ ปี (ปี ๒๕๓๗, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙)

ข้อมูลการแสดงทอล์คโชว์ทั้ง ๖ ครั้ง มีดังต่อไปนี้

- ๑) พลิกคุณค่าชีวิต แสดงวันที่ ๒๘-๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๙
- ๒) วิธีชีวิต แสดงวันที่ ๑-๒ ตุลาคม ๒๕๓๑
- ๓) ชีวิตมิใช่ น้ำแข็งเปลา่ แสดงวันที่ ๑๗-๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓
- ๔) ชีวิตสดใสในโลกสีเขียว แสดงวันที่ ๑๑-๑๒ กันยายน ๒๕๓๖
- ๕) ชีวิตคนไทยปี ๒๐๐๐ แสดงวันที่ ๑๙-๒๐ เมษายน ๒๕๕๐
- ๖) เศรษฐกิจพอเพียง เลี้ยงชีวิตยั่งยืน แสดงวันที่ ๒๖-๒๗ กันยายน ๒๕๕๑

๒. ผู้วิจัยเลือกข้อมูลเฉพาะส่วนที่เป็นการพูดของทินวัฒน์เพียงคนเดียวเท่านั้น จะไม่นำส่วนที่มีการสนทนาโต้ตอบกับบุคคลอื่นมาวิเคราะห์ เช่น ส่วนที่เป็นสไลด์ประกอบการแสดงที่มีการสนทนาโต้ตอบกับบุคคลอื่นในสไลด์

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยแบ่งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

- ๑.๑ วรรณกรรมที่เกี่ยวกับปริจเฉทวิเคราะห์
- ๑.๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการพูดทอล์คโชว์
- ๑.๓ วรรณกรรมที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน

๒. รวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแถบวีดิทัศน์บันทึกการแสดงสดการพูดทอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ จำนวน ๖ ครั้ง มีระยะเวลาในการแสดงแต่ละครั้งประมาณ ๒-๓ ชั่วโมง

๓. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยถอดแถบวีดิทัศน์บันทึกการแสดงสดการพูดทอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ แล้วแบ่งปริจเฉททอล์คโชว์ออกเป็นย่อหน้า และทำปริจเฉทวิเคราะห์

๔. วิเคราะห์ปริจเฉททอล์คโชว์

๔.๑ โครงสร้างปริจเฉททอล์คโชว์ วิเคราะห์องค์ประกอบ และดูการเรียงลำดับขององค์ประกอบเหล่านั้นในปริจเฉท

๔.๒ แกนปริจเฉท หาแกนปริจเฉท โดยอาศัยสูตรการหาความถี่ของแกนปริจเฉทในปริจเฉท เช่นเดียวกับที่เสนอไว้ใน Person (1993)

๔.๓ การใช้ภาษาเพื่อความขบขัน วิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อความขบขันในองค์ประกอบปริจเฉททอล์คโชว์

๕. สรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ

๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑. ทราบโครงสร้าง และการเชื่อมโยงแกนปริจเฉทในปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

๒. ทราบกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความขบขันในปริจเฉททอล์คโชว์ของทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

๓. เป็นแนวทางในการศึกษาปริจเฉททอล์คโชว์ของนักพูดคนอื่น ๆ